

NÉPLAP

Szerkesztőség:
DEBRECEN, PIAC - UTCA 59

POLITIKAI NAPILAP

Kiadóhivatal:
BATHYÁNYI-UTCA 4

Rendet a romokon

A Vörös Hadsereg diadalmas előnyomulása és a törvényes magyar államhatalomnak a győztes szövetségesek elé terjesztett fegyverszüneti kérése Magyarország számára teljesen új helyzetet teremtett. A Vörös Hadsereg Budapest előtt áll, a kormányzat pedig félreérthetetlenül kinyilatkoztatta, hogy a német érdekekért folytatott bűnös háboru elveszett. Sorsunk további alakulása attól függ, hogy az új helyzetet felismerve, a háboru szörnyűségei pusztításai közepette is mennyire tudjuk cselekedeteinkkel mi magunk biztosítani helyünket a győztes szövetségesek által megteremtendő új világban.

Ezért addig is, amíg a szövetséges seregek, de elsősorban a Vörös Hadsereg további előnyomulása az ország egész területén megsemmisíti a bűnös fasiszta erőket, minden percünket a fasiszmus megsemmisítésének gyorsítására és ezáltal magunk megmentésére kell fordítanunk.

A hitlerizmus és a magyar reakció szövetségének bűnös háboruja szörnyűsége mérleget mutat:

Termelőerőink és otthonaink nagy része elpusztulva vagy feldulva.

Népünk, mely tunyasága által vétkes a hitlerista erőszak háborujában, féltékeny lapul rejtekében, mert a szabad világ előtt szégyenbélyeget visel magán s így a felszabadító seregek is ellenségeként kezelik.

A még fel nem szabadított ország-részben a hitlerista hatalom fegyveres erőszakkal hatalmisította meg Horthy törvényes hatalmát, mely elképzve ugyan, de mégis a szövetségesek irgalmára bízta országunkat. Ott most egy esztelen és gaz bitoló nevében a németek sütik homlokunkon még mélyebbre a már ugyanis ott égő szégyenbélyeget.

Ez a mérleg egyelőre kevés lehetőséget nyújt számunkra. Mégis cselekednünk kell, mert ezzel nemcsak a magunk helyzetén könnyítünk, hanem a még fel nem szabadított országrész számára a mi magatartásunk teheti emberségesebbé a háboru átáramlását.

A közeljövőben hatalmas történelmi feladatok megoldására lesz alkalmunk: történelmünk folyamán először nyílik meg az út arra, hogy

130 kilométer széles fronton nyomul előre az orosz hadsereg Budapest felé

Súlyos angolszász légitámadások Berlin és ausztriai katonai célpontok ellen

Moszkvai hivatalos jelentés szerint a vörös hadsereg az utolsó 24 órában nagy erővel támadott a Budapesttől délkeletre levő szakasz és Miskolc között. A szovjet csapatok legázolták a német ellenállást és Mendénél, Budapest tözsomszédságában, újabb áttörést értek el. Az orosz csapatok rendkívül súlyos pusztítást vittek végbe a német csapatok soraiban, nagy hadizsákmányt ejtettek és elfoglaltak 50 községet, közte Jászberény, Tápiószecső, Tápiósüly, Tápióság, Jászsószentgyörgy, Jákóhalma, Heves és Emőd helységeket.

A Balkánon

Tito csapatai elfoglalták az albániai Elbassan városát, a dinári alpokban pedig Knin városánál nagy veszteségeket okoztak a menekülő németeknek. Angol-amerikai bombázók Szarajevót támadták, a visszavonuló németek utolsó vasútvonalát.

Nyugati hadszíntéren

egyidejűleg négy szövetséges had-

sereg folytatja sikeres támadásait, ezeknek végső célja a Rajna.

Délkelet-Hollandiában a német határon a 2. brit hadsereg csapatai másfél km-re közelítették meg a Maast és most már csak 30 km-re vannak

Kreefeld fontos német iparvárostól

Lotharingiában a 3. amerikai had-

sereg Metz közlül újabb 3 erődöt foglalt el. A Thionvilleből kiinduló ék

30 km-re közelítette meg Saarbrückent

A Vogézekben a 7. amerikai hadsereg támad,

Belforttól északra

az új 1. francia hadsereg offenzívája közben 8 km mélyen hatolt be

országunkban is megalkossuk a széleskörű demokratikus szabadság jogok rendszerét.

E demokrata jogrendszer megalkotása nemcsak belső magánérdekeink, hanem az új világba is csak ezen keresztül illeszkedhetünk be és az úgy fog méltányolni és becsülni bennünket, amennyire ezekkel élni és ezekért küzdeni tudunk. Tehát mai szerény lehetőségeink között is úgy kell alakítanunk történelmi életünket, hogy cselekedeteinkkel ezt a feladatot szolgáljuk. Ezért programunkat fél nem apróztatjuk s ha az egész ország nevében nem is beszélhetünk, az egész országért cselekednünk kötelességünk.

Ezek szemellett tartásával teendőink a következők:

A Vörös Hadseregnek minden tőlünk telhető támogatást meg kell adnunk országunknak a hitleristák-

tól való mielőbbi teljes megtisztítására és a hitleri Németország teljes leverésére.

Öszinte baráti és szoros együttműködési politikát kell folytatnunk a nagy Szovjet-Unióval, annak szövetségeseivel és a szomszédos demokrata országokkal. Harcolnunk kell a fasiszmus magyarországi belső erőinek teljes megsemmisítéséért, a háborus uszítóknak és a háboruba történt beavatkozásunkért felelős személyeknek bünhődniök kell.

Valódi demokrata parlamenti rendszert kell létesítenünk Magyarországon. A harcban, melyet ezért vívunk, egyesülnie kell az ország minden demokrata erejének.

Helyre kell állítanunk és a szabad világ követelményeinek megfelelően megindítanunk az ország gazdasági és kulturális életét.

Meggyőződésünk, hogy ezt a prog-

ramot csak olyan kormány valósíthatja meg, mely az ország minden demokratikus erejét képviseli és a magyar nép széles rétegeinek aktív támogatását bírja: Addig is azonban, amíg ilyen kormány alakítására lehetőség és alkalom nyílik, létérdekeink, hogy az ország minden működő szerve, intézménye, de minden dolgozója is e program szem előtt tartásával, ennek szellemében és fontosságának tudatától áthatott pártok ellenőrzése alatt folytassa működését.

Romokon járunk és romokat takarítunk. A botornak szabadságában áll a romok alá el is temetkezni. Senki nem kényszeríti senkire a maga rendszerét. De ha a romokon életet és rendet akarunk, okos fejjel el nem kerülhetjük azt a vonalat, amelyet a diadalmas új világ lebirhatatlan erői szabtak ki minden nemzet számára.

Ára 20 fillér

a német állásokba több falut szabadítva fel,

A szövetséges légierő folytatta támadásait a norvégiai német hajózás ellen, megbénítva az Észak-Norvégiába irányuló utánpótlást, melyre az ott vállalva küzdő szovjet norvég csapatok elleni élet halál küzdelemben a németeknek oly nagy szükségük van.

Angol moszkító gyorsbombázók éjjel Berlint és Dortmundot támadták kéttonnás bombákkal. Amerikai gépek az ausztriai Linz és Innsbruck vidékét árasztották el bombákkal.

Brit gyorsnaszádok az Adrián elsüllyesztettek öt német gyorsnaszádot, további négyet megrongáltak.

A magyar hadsereg kötelekei egymás után adják meg magukat

Bordás László, a 22. gyalogezred zászlóaljának parancsnoka, valamint a 10. magyar lovaszhadosztály első századának 95 közkatonája és 3 tiszte jött át a vörös hadsereghez. Bahrender Miklós századparancsnok a következő kijelentést tette: „A zászlóalj 16 tiszte közül egyetlen egy tette le a husegeskút Szálasinak, a németek berencenek. En tarsiimmal együtt megtagadtam az esküt. Véleményem szerint csak Magyarország azonnali szakítása Németországgal tudja megmenteni az országot a pusztulástól.”

FELHÍVÁS A CIPÉSZ-MUNKÁSOKHOZ.

Alakuloban lévő kollektív cipőgyár munkásokat keres. Jelentkezés a szerkesztőségben.

Szakszervezeti hírek

A famunkások szakszervezete nov. 15-én tartotta alakuló gyűlését. A résztvevők egyöntetűen a vörös hadsereg támogatása mellett foglaltak állást. Foglalkozott a gyűlés a munkasörtség telállítási szükségességével és végül öttagú szervezőbizottságot választott. A gyűlés d. u. 4 órakor ért véget.

HIREK

Minden debreceni pék, aki süteményeket üzemképes állapotba tudja hozni, igényelhet lisztet az élelmiszeri ügyosztályon.

A nagyerdei városi fürdő helyreállítási munkálatai folynak és remélhetőleg rövidesen használható lesz.

A város lakóinak egyik legfőbb megoldásra váró kérdése az élelmiszer. Sajnos a dolgozók éléskamrái teljesen kiürültek. A közellátási ügyosztály még óriási nehézségekkel küzd és így igen nagy segítség, hogy a vörös hadsereg támogatásával tegnap megnyitott a Bika-étterem, ahol bárki fogyaszthat tetszés szerint, megszabott, olcsó árak mellett.

Rövidesen még két étkezőhelyiség fog megnyitni a városban s örömmel állapítjuk meg, hogy ez is számottevően közelebb visz bennünket a nehéz téli hónapok ellátási nehézségeinek legyőzéséhez.

Csokonai

Debrecen költője, születésed napja van ma, november 17-én. Évről-évre megünneplelte ezt a napot szülővárosod, s ha az idén nincs is módunkban irodalmi ünnepélyre gyűlni, ha sirhalmod oszlopára, ha szobrod talapzatára nem is fűzhetünk koszorút, hadd emlékezzék meg rólad legalább Debrecen egyetlen napilapja, hosszú idő óta egyetlen magyar újság, amely szabadon szólhat, amely vegre nem hordja magán a fasiszta reakció bilincseit. Hadd emlékezzünk meg rólad Csokonaink, nemcsak azért, mert költészeted az idők minden véres forgatagában is örök, mint ahogy gyönyörű szobrod is szerencsés jelkép gyanánt sértetlenül áll a romokkal éktelenkedő város kellős közepén. De meg kell emlékeznünk rólad azért is, mert nem voltál csupán a bor és szerelem lantosa, hanem hazád és az egész emberiség haladásáért lelkesülő, szebb jövődjéről álmódzó magyar és világpolgár. Híváje és hirdetője azoknak a nagy eszméknek, amelyeket minden forradalom szellemi ősapja, a francia Rousseau, a te mintaképed tett közkincsévé az emberiségnek. Mélyen átértetted és föl is panaszkodtad a magántulajdon vak imádatára épült társadalmi rend igaztalanságát, s egy elképzelt ősi, természeti társadalom birtokközösségét sóhajtoztal vissza. Merész szót emeltél a buta babona ellen, rajongva jövendőlted a természet ez as értelem törvényeinek uralomra jutását, amikor

A szeretet lelke a földet bételi,
S az ember az embert ismét megöleli...
Siess, késő század! jövel oh boldog kor!
En ugyan lelketlen por leszek már akkor,
De jöttödre vígan zengem énekemet;
Vajha te csak egyszer említnél engemet!

Csokonaink, abban a hitben, hogy véres és üszkös romok között bár, de mégis küszöbén állunkama kornak. ime nem hagytuk nevedet említetlenül!

Tisztázzuk az alapelveket!

Mindenfelől felszólítások hangzanak fel az összefogásra: „Fogjunk össze, a új demokratikus Magyarország felépítésére.” Vigyázzunk: ne sikkadjon el a lényeg a szavak árjában. Vigyázzunk: ne beszéljünk mellé. Tisztázzuk mit akarunk, tisztázzuk az alapelveket.

Romániában a napokban a kommunista párt központi bizottsága „Platform”-javaslatot adott ki, melyben a nemzeti demokrata front megalakításának szükségességét hangsúlyozza. Ennek a frontnak időszerepuségét a Szovjetunió által való felszabadítás adja meg. Alapköve a vörös hadsereg támogatása mellett, a legjobb viszony fenntartása egy a Szovjetunióval, mint a nyugati hatalmakkal.

Komoly demokratikus életre a javaslat addig nem lát lehetőséget, míg a háború fasiszta bűnösei méltó büntetésüket el nem vették. Harora van tehát szükség, a fasiszta teljes megsemmisítésére valamennyi áruló, a Szovjetunió, Anglia és Amerika ellen vívott háború miatt vétkes személy megbüntetésére. A biztosítékot pedig arra nézve, hogy a fasiszta hidra újra fel ne üsse a fejét, abban látják, hogy egy a román árulókat, mint a svábokat és szászokat azonnal letartóztatják, összes vagyonukat elkobozzák.

Megindult az élet...

Az utcán rikkaacsok szaladgálnak és a betűéhes közönség kitépi kezükből a lapokat. Az üzletek egy része már nyitva van. Előtűk zibongó vásárolni akaró tömeg. Egyelőre mindegy, hogy mit, csak kapni lehessen. Elénk már a piacokon is az élet. Magán- és középületeken megindult a munka. A romok eltakarításán szovjet katonaság és a polgári lakosság felváltva dolgozik megfeszített munkával. A megrongálódott víz- és villanyvezetékek kijavítása gyorsütemben halad.

A villamos is dübörög már, egyelőre csak gözmozdonnyal, de az álló

Teljes nagytakarítást kívánnak, minden várost, községet, közigazgatási szervezetet, hadsereget meg kell tisztítani a fasiszta és fasisztabarát elemektől és az egész gépezetet demokratizálni kell. A demokratikus szabadságjogok nem szolgálhatják a demokrácia ellenségeit. A fasiszta és fasisztabarát szervezeteket teljesen fel kell számolni.

Csak az így megtisztított ország lesz érdemes a demokráciára, amelyet a legszélesebb alapokon akarunk megvalósítani. A valódi demokrata parlamenti rendszer alapján a nép legszélesebb rétegeit akarják az újjáépítésbe bekapcsolni. Az újjáépítés legégetőbb problémája, úgy mint nálunk is a földreform. Széleskörű agrárreformjuk alapja az 50 hektáron felüli mezőgazdasági nagybirtok kisajátítása és a földnélküli, vagy kevés földdel rendelkező parasztok közt való szétosztása, és ezeknek ellátása mezőgazdasági felszereléssel.

Ezeket az intézkedéseket természetesen a gazdasági intézkedések egész sora követi, mint például a mezőgazdasági munkások szabad szervezkedése, szakszervezetek elismerése, az autonom társadalombiztosítás bevezetése és az emberes munkafeltételek biztosítása. A kartelek, nagybankok és a németek

mástól, ahol már a teherforgalom megindult, a klinikáig lehet rajta utazni. A klinikai telepen meglepő rend és béke honol. Ott is szorgos, eredményes munka folyik. Pavilonokban rend, tisztaság. Már az egyetemi előadások megkezdésére készülődnek.

Vidéki szekerek is poroszkálnak befelé. A városban is fel-feltűnőnek a vidékiek. Náluk már régen megindult a lázas munka újságolják. Takarítják ők is a szörnyű háború nyomait.

Örömmel halljuk, hogy általában mindenfelé megindult az élet, helyre állt a rend.

iparvállalatainak államosítása természetesen illeszkedik bele ebbe a keretbe.

Ami a kisipart és kereskedelmet illeti, a kiáltvány ezek szabadságának helyreállítását sürgeti, mert ez a nép érdekeit szolgálja.

Ennek a tervezetnek az alapján alakulhatna meg a Nemzeti Demokrata Front, amelynek keretéből választanák meg a kormányt, e program végrehajtására. Ez a kormány az ország minden demokratikus és nemzeti erejét képviselné és így a legszélesebb néprétegek támogatását bírná.

A fentiekben ismertettük a romániai kommunista párt központi bizottságának egységjavaslatát.

A helyzet természetesen országgonként más és más. Románia ma szövetséges, Magyarország még hadszíntér, de a problémák hasonlósága mégis világos. Vizsgáljuk meg mi is lehetőségeinket, mi is alapelveinket, hogy szilárd alapot találhassunk az összes demokratikus erők együttműködésére.

H. R.

Egyetemi hírek.

A megszálló vörös hadsereg 1. számú hirdetményében felhívta az összes hivatalokat, gazdasági és kulturális intézményeket, hogy működésüket kezdjék meg. A város katonai parancsnoksága a legnagyobb jóindulattal támogatja ezeket az intézményeket. A tudományegyetemen minden előkészület megtörtént az előadások megkezdésére. A hallgatók jelentkezése számbavételük céljából folyamatban van. Az egyetem rectora ezúton is felhívja a még nem jelentkezett hallgatókat, hogy mielőbb jelentkezzenek a questori hivatalban.

Az egyetemen egyébként példad adó új intézmény létesült. Négy hete közel ezer személyt ellátó népkonyha működik. A konyha naponta bőseges meleg ételt ad tagjainak adagongként 1.—P-ért. Önkéntes vállalkozókból álló személyzete a tűzifa és nyersanyagok kitermelését legnagyobb részben maga végzi, működésének eredményét pedig jellemzi, hogy a négy hét alatt mindössze öt husztalan napot tartott. Vigasztaló bizonyíték ez arra, hogy a legnehezebb viszonyok között is milyen eredményt érhet el a találékonyság a jó szervezettel, főleg pedig a köztért végzett önzetlen munka.

Munkások!

Tömörüljétek a szakszervezetekben!

Nagyváradon a belvárosban csaknem teljes rend van. Megindult a rendszeres élelmiszerfelvitel. A hatóságok is eredményesen dolgoznak. A politikai élet teljes mértékben kibontakozott, melyet a demokratikus erők összefogása jellemez. Kezükbe vették a tömegek irányítását, nevelést. Ime: magunkra találunk már és bizakodva nézünk előre mert minden okunk megvan a bizakodásra.

K. T.

Harcoljunk együtt közös céljainkért!